DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

13. marts 2008 *

I sag C-96/06,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Finanzgericht Hamburg (Tyskland) ved afgørelse af 23. januar 2006, indgået til Domstolen den 17. februar 2006, i sagen:

Viamex Agrar Handels GmbH

mod

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A Rosas, og dommerne J.N. Cunha Rodrigues, J. Klučka (refererende dommer), A. Ó Caoimh og P. Lindh,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: P. Mengozzi,
justitssekretær: fuldmægtig B. Fülöp,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 1. marts 2007,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Viamex Agrar Handels GmbH ved Rechtsanwalt W. Schedl

— Hauptzollamt Hamburg-Jonas ved G. Seber, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved F. Erlbacher, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 15. november 2007,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 5, stk. 3, i Kommissionens forordning (EF) nr. 615/98 af 18. marts 1998 om særlige gennemførelsesbestemmelser for ordningen med eksportrestitutioner for så vidt angår kvægs velfærd under transport (EFT L 82, s. 19).

2 Anmodningen er fremsat under en sag mellem Viamex Agrar Handels GmbH (herefter »Viamex«) og Hauptzollamt Hamburg-Jonas (herefter »Hauptzollamt«) angående restitutioner for eksport af levende kvæg til Libanon.

Retsforskrifter

Forordning nr. 615/98

3 Det bestemmes i artikel 13, stk. 9, andet afsnit, i Rådets forordning (EØF) nr. 805/68 af 27. juni 1968 om den fælles markedsordning for oksekød (EFT 1968, I, s. 179), som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 2634/97 af 18. december 1997 (EFT L 356, s. 13), at udbetaling af restitutioner ved udførsel af levende dyr er betinget af, at fællesskabsbestemmelserne vedrørende dyrevelfærd overholdes, navnlig bestemmelserne vedrørende beskyttelse af dyr under transport.

4 Gennemførelsesbestemmelserne til forordning nr. 805/68, som ændret ved forordning 2634/97, er indeholdt i forordning nr. 615/98.

5 Det bestemmes i artikel 1 i forordning nr. 615/98, at der kun udbetales eksportrestitution for levende hornkvæg, hvis bestemmelserne i Rådets direktiv 91/628/EØF af 19. november 1991 om beskyttelse af dyr under transport og om ændring af direktiv 90/425/EØF og 91/496/EØF (EFT L 340, s. 17), som ændret ved Rådets direktiv 95/29/EF af 29. juni 1995 (EFT L 148, s. 52, herefter »direktiv 91/628«), og

forordningens bestemmelser overholdes under transporten af dyrene til det første aflæsningssted i det endelige bestemmelsestredjeland.

6 I henhold til samme forordnings artikel 2 foretages der en kontrol af dyrene ved udførsel fra De Europæiske Fællesskabers toldområde. En embedsdyrlæge skal kontrollere og attestere, at dyrene kan tåle den planlagte transport i overensstemmelse med direktiv 91/628, at det transportmiddel, hvori dyrene transporteres ud af Fællesskabets toldområde, er i overensstemmelse med dette direktiv, og at der er truffet forholdsregler til pasning af dyrene under transporten i overensstemmelse med direktivet.

7 Forordningens artikel 2, stk. 3, bestemmer:

»Hvis embedsdyrlægen på udgangsstedet finder det godtgjort, at betingelserne i stk. 2 er opfyldt, skal han attestere dette ved påtegningen

[…]

— Kontrollen efter artikel 2 i forordning (EF) nr. 615/98 er tilfredsstillende

— […]

og ved at stemple og underskrive det dokument, der udgør beviset for udførsel fra EF's toldområde, enten i rubrik J på kontroleksemplar T 5 eller på det bedst egnede sted i det nationale dokument. Hvis det er relevant, anfører embedsdyrlægen:

— antallet af dyr, der ikke mere kunne tåle den planlagte transport og derfor er blevet fjernet fra sendingen

og/eller

— den påtegning, der er nævnt i artikel 3, stk. 3.«

8 Artikel 3, stk. 2, i forordning nr. 615/98 bestemmer:

»Den person, der er ansvarlig for kontrollen, skal udfærdige en rapport med følgende oplysninger:

— det antal levende dyr, der er blevet læsset af transportmidlet

— det antal af de i første led nævnte dyr, hvis fysiske tilstand og/eller sundhedstilstand gør det berettiget at konkludere, at EF-bestemmelserne om beskyttelse af dyr under transport ikke er blevet overholdt

— om de levende dyr er blevet sat i karantæne eller ej.«

9 Forordningens artikel 5, stk. 1, bestemmer:

»Eksportøren skal senest ved indgivelsen af udførselsangivelsen give de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor udførselsangivelsen antages, alle de nødvendige oplysninger om transporten.

Eksportøren skal samtidig eller senest, når han bliver klar over det, give de kompetente myndigheder oplysninger om enhver mulighed for, at der skiftes transportmiddel.«

10 I medfør af artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 615/98 skal ansøgninger om udbetaling af eksportrestitution være ledsaget af bevis for, at bestemmelserne i denne forordnings artikel 1 er overholdt, hvilket bevis føres ved fremlæggelse af kontroleksemplar T 5 og den af kontrolfirmaet udfærdigede rapport, ledsaget af en dyrlægeattest.

11 Det er dog fastsat i forordningens artikel 5, stk. 3, at eksportrestitutionen ikke udbetales for dyr, der er døde under transport, eller for dyr, for hvis vedkommende myndigheden på grundlag af dokumenterne efter artikel 5, stk. 2, rapporterne om

kontrollen efter forordningens artikel 4 og/eller andre foreliggende oplysninger om overholdelsen af bestemmelserne i forordningens artikel 1 skønner, at direktiv 91/628 ikke er blevet overholdt.

12 Forordningens artikel 5, stk. 6, bestemmer:

»Hvis den i artikel 3, stk. 1, nævnte kontrol af årsager, som ikke kan tilskrives eksportøren, ikke har kunnet foretages, kan myndighederne efter begrundet anmodning herom fra eksportøren acceptere andre dokumenter, som på en for dem tilfredsstillende måde godtgør, at direktiv [91/628] er blevet overholdt.«

Direktiv 91/628

13 Ifølge artikel 5, stk. 1, litra b) og c), i direktiv 91/628 skal medlemsstaterne drage omsorg for, at enhver fysisk eller juridisk person, der transporterer dyr i kommercielt øjemed, ved transport af dyr som omhandlet i dette direktiv benytter transportmidler, der gør det muligt at overholde bestemmelserne i bilaget, og ikke transporterer eller lader dyr transportere under sådanne forhold, at de kan komme til skade eller påføres unødig lidelse.

14 Det bestemmes i bilagets punkt 17, at skibe skal være udstyret således, at dyr kan transporteres uden at udsættes for skade eller unødvendige lidelser.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

15 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at Viamex den 8. marts 1999 over for Hauptzollamt Kiel anmeldte en udførsel til Libanon af 35 stk. levende hornkvæg, som skulle transporteres med skibet »Al Haijj Moustafa II« (herefter »skibet«), og i den forbindelse ansøgte Hauptzollamt om eksportrestitution.

16 Ved afgørelse af 1. februar 2001 afslog Hauptzollamt ansøgningen med den begrundelse, at skibet på transporttidspunktet var optaget på en negativliste over skibe, der blev anset for uegnede til transport af levende kvæg, som var udarbejdet af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber (herefter »negativlisten«). Det fremgik således, at Kommissionens Levnedsmiddel- og Veterinærkontor under en inspektion af skibet den 18. og 19. februar 1997 havde konstateret, at skibet havde alvorlige mangler og ikke opfyldte kravene i direktiv 91/628.

17 Levnedsmiddel- og Veterinærkontoret spiller en væsentlig rolle ved gennemførelsen og anvendelsen af fællesskabslovgivningen om levnedsmidlers sikkerhed, dyrs og planters sundhed og dyrs velfærd.

18 Kontorets opgaver består bl.a. i ved dets inspektioner i medlemsstaterne og de vurderinger, det foretager, at fremme et effektivt kontrolsystem for levnedsmidlers sikkerhed og kvalitet samt for dyrs og planters sundhed, og at kontrollere overholdelsen af fællesskabslovgivningen på de nævnte områder i Den Europæiske Union og i de tredjelande, som eksporterer til Den Europæiske Union. Kontorets opgave består endvidere i at bidrage til udarbejdelsen af Fællesskabets politik for levnedsmidlers sikkerhed og kvalitet samt for dyrs og planters sundhed.

19 Ved en inspektion på skibet, som blev foretaget af Levnedsmiddel- og Veterinærkontoret, viste det sig, dels at landgangene, adgangsvejene til gangene og foldene var i en sådan tilstand, at dyrene kunne komme til skade, dels at de ikke var sikrede mod, at dyrene kunne slippe ud. Endvidere var landgangene, adgangsvejene til gangene samt foldene nedslidte og rustne og var vanskelige at rengøre og desinficere.

20 Det fremgår i så henseende af sagens akter, at Viamex vedlagde sin ansøgning om eksportrestitutioner dels en skriftlig erklæring fra skibets kaptajn af 16. oktober 1997, som attesterede, at der var foretaget reparationer på skibet, hvilken erklæring var kontrasigneret af chefen for grænseveterinærkontrollen i Koper (Slovenien), dels en sagkyndig udtalelse fra havarikommissæren Kähler & Prinz AG af 22. september 1998.

21 Skibet blev imidlertid først slettet af Kommissionens negativliste med virkning fra den 24. januar 2000, efter at der var blevet foretaget en kontrol i november 1999, dvs. otte måneder efter udførslen i hovedsagen.

22 Ved afgørelse af 18. maj 2001 afviste Hauptzollamt Viamex' klage til prøvelse af afgørelsen af 1. februar 2001.

23 Viamex anlagde herefter sag til prøvelse af klageafgørelsen med den begrundelse, at der ikke findes nogen bestemmelse vedrørende eksportrestitutioner, heller ikke i direktiv 91/628, som kræver, at et skib skal være godkendt til transport af levende kvæg.

24 Hauptzollamt har gjort gældende, at det ifølge artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98 er tilstrækkeligt, for at den kompetente myndighed kan afslå at udbetale eksportrestitutioner, at den råder over dokumentation, som giver grundlag for at antage, at direktiv 91/628 ikke er blevet overholdt. Hauptzollamt er således af den opfattelse, at den kompetente myndighed ikke ifølge denne bestemmelse har bevisbyrden for, at direktivet er tilsidesat.

25 Under alle omstændigheder har Hauptzollamt påpeget, at den modtog en ajourført negativliste den 3. december 1999, hvoraf fremgik, at skibet stadig ikke opfyldte betingelserne i direktiv 91/628 vedrørende beskyttelse af dyr under transport.

26 Denne ajourføring var blevet foretaget, efter at der i november 1999 var blevet udført en inspektion af tjenestemænd ved det britiske ministerium for landbrug, fiskeri og levnedsmidler. Det fremgik navnlig af de britiske myndigheders inspektion, at skibet kun havde kunnet opnå en godkendelse til midlertidig benyttelse og kun til transport af får. På grund af forskellen i fårs og kvægs størrelse kunne det imidlertid ikke ud fra den omstændighed, at skibet var egnet til transport af får, sluttes, at det ligeledes var egnet til transport af kvæg.

27 I betragtning af disse oplysninger fandt Hauptzollamt, at direktiv 91/628 ikke kunne være blevet overholdt under transporten i hovedsagen, og at betingelserne ifølge artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98 for at afslå eksportrestitutioner var opfyldt.

28 Da Finanzgericht fandt, at afgørelsen af tvisten afhang af fortolkningen af artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98, besluttede den at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98 anses for en undtagelsesbestemmelse med den følge, at Hauptzollamt har bevisbyrden for, at betingelserne i artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98 er opfyldt?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende: Er det en betingelse efter artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98 for at myndighederne kan skønne, at direktiv [91/628] ikke er blevet overholdt, at der foreligger bevis for, at direktivet […] er tilsidesat i det konkrete tilfælde, eller har myndighederne løftet deres bevisbyrde, såfremt de fremlægger og godtgør omstændigheder, der som helhed gør det overvejende sandsynligt, at direktivet om beskyttelse af dyr under transport (heller) ikke er blevet overholdt med hensyn til den pågældende eksportforsendelse?

3) Uanset besvarelsen af det første og andet spørgsmål: Kan myndighederne (fuldstændigt) afslå at udbetale eksportrestitutioner til en eksportør, når der ikke hvad angår den pågældende eksportforsendelse er nogen indikationer for, at dyrenes velfærd under transporten (muligvis) er blevet tilsidesat i strid med direktiv 91/628/EØF?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første og det andet spørgsmål

29 Med det første og andet spørgsmål, som skal behandles under ét, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om det, når eksportøren har fremlagt alle de dokumenter, som kræves efter artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 615/98, påhviler denne eller den kompetente myndighed at godtgøre, at betingelserne i denne bestemmelses stk. 3 er opfyldt. Såfremt bevisbyrden påhviler den kompetente myndighed, ønsker den forelæggende ret oplyst, hvilke oplysninger den kompetente myndighed kan basere sig på som grundlag for at antage, at direktiv 91/628 ikke er blevet overholdt, og om det er tilstrækkeligt at henvise til disse oplysninger, eller om den skal fremlægge bevis for, at direktivet er tilsidesat i det konkrete tilfælde.

30 Da ordningen med eksportrestitutioner er baseret på frivillige erklæringer, som indgives af eksportøren, når denne har besluttet at ansøge om restitutioner, er han ifølge Domstolens faste praksis forpligtet til at indgive de relevante oplysninger, der er nødvendige for at godtgøre retten til restitution og for at fastlægge restitutionsbeløbet. Domstolen har tidligere vedrørende Kommissionens forordning (EØF) nr. 3665/87 af 27. november 1987 om fælles gennemførelsesbestemmelser for eksportrestitutioner for landbrugsprodukter (EFT L 351, s. 1) og den sanktionsordning, som er indført ved denne forordning, fastslået, at ydelse af støtte i forbindelse med en fællesskabsretlig støtteordning nødvendigvis er betinget af, at støttemodtageren yder garanti for hæderlighed og pålidelighed (jf. i denne retning dom af 11.7.2002, sag C-210/00, Käserei Champignon Hofmeister, Sml. I, s. 6453, præmis 41, og af 1.12.2005, sag C-309/04, Fleisch-Winter, Sml. I, s. 10349, præmis 31).

31 Domstolen har endvidere fastslået, at når en eksportør angiver et produkt som led i proceduren for eksportrestitutioner, er det underforstået, at produktet opfylder alle de betingelser, der er nødvendige for at udbetale restitutionen. Hvis den kompetente myndighed drager angivelsen i tvivl, påhviler det eksportøren i overensstemmelse med de nationale bevisregler at godtgøre, at de nævnte betingelser faktisk er opfyldt (jf. i denne retning dommen i sagen Fleisch-Winter, præmis 32 og 35).

32 Dette system gælder i forbindelse med ordningen for eksportrestitutioner for så vidt angår levende kvægs velfærd under transport, og det påhviler ifølge artikel 5, stk. 1 og 2, i forordning nr. 615/98 eksportøren at godtgøre, at betingelserne for udbetaling af eksportrestitutioner er opfyldt.

33 For at godtgøre dette skal eksportøren for det første tilsende den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor eksportangivelsen godkendes, alle nødvendige oplysninger vedrørende transporten senest på tidspunktet for eksportangivelsens indgivelse. For det andet skal han for at få udbetalt eksportrestitutioner fremlægge bevis for, at bestemmelserne i artikel 1 i forordning nr. 615/98 — og dermed bestemmelserne i direktiv 91/628 — er overholdt ved fremlæggelse af de dokumenter, som er nævnt henholdsvis i forordningens artikel 2, stk. 3, og artikel 3, stk. 2. Endelig kan eksportøren ifølge artikel 5, stk. 6, på visse betingelser fremlægge andre dokumenter til bekræftelse af, at bestemmelserne i direktiv 91/628 er overholdt.

34 Det fremgår imidlertid af formålet med artikel 3 og 5 i forordning nr. 615/98, at eksportørens fremlæggelse af disse dokumenter ikke udgør et uafkræfteligt bevis for, at forordningens artikel 1 eller direktiv 91/628 er overholdt. Beviset er nemlig kun tilstrækkeligt, såfremt den kompetente myndighed ikke råder over oplysninger, som giver den grundlag for at antage, at direktivet ikke er blevet overholdt.

35 Denne fortolkning bekræftes af ordlyden af artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98, hvorefter den kompetente myndighed kan undlade at udbetale eksportrestitutioner for dyr, for hvis vedkommende den på grundlag af dokumenterne efter artikel 5, stk. 2, rapporterne om kontrollen efter artikel 4 og/eller andre foreliggende oplysninger om overholdelsen af bestemmelserne i forordningens artikel 1 skønner, at direktiv 91/628 ikke er blevet overholdt.

36 Det må derfor fastslås, at den kompetente myndighed på trods af de dokumenter, eksportøren har fremlagt i medfør af artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 615/98, kan skønne, at eksportøren hverken har overholdt denne forordnings artikel 1 eller bestemmelserne i direktiv 91/628, forudsat at betingelserne i forordningens artikel 5, stk. 3, er opfyldt.

37 Da det ifølge artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 615/98 påhviler eksportøren at fremlægge bevis for, at bestemmelserne i forordningens artikel 1 er opfyldt, er det den kompetente myndigheds pligt at gennemgå disse beviser og andre foreliggende oplysninger for at afgøre, om direktiv 91/628 er blevet overholdt, og om eksportrestitutionen skal udbetales.

38 Artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98 kan dog ikke fortolkes således, at den kompetente myndighed vilkårligt kan drage de beviser i tvivl, som eksportøren har fremlagt til støtte for sin ansøgning om eksportrestitutioner. Domstolen har herom fastslået, at den kompetente myndigheds skønsbeføjelse ikke er ubegrænset, idet den skal udøves inden for rammerne af artikel 5 i forordning nr. 615/98 (jf. i denne retning dom af 17.1.2008, forenede sager C-37/06 og C-58/06, Viamex Agrar Handel

og ZVK, Sml. I, s. 69, præmis 39). Skønsbeføjelsen er navnlig begrænset hvad angår karakteren og bevisværdien af de oplysninger, som den kompetente myndighed kan påberåbe sig.

39 Hvad angår oplysningernes karakter bemærkes for det første, at Domstolen navnlig har fastslået, at det alene er på grundlag af dokumenterne vedrørende dyrenes sundhed efter artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 615/98, rapporterne om kontrollen efter forordningens artikel 4 og/eller andre foreliggende oplysninger af betydning for dyrenes velfærd, som den kompetente myndighed råder over angående overholdelsen af forordningens artikel 1, at den kan skønne, at direktiv 91/628 ikke er blevet overholdt (jf. dommen i sagen Viamex Agrar Handel og ZVK, præmis 39-41).

40 Hvad for det andet angår bevisværdien af de oplysninger, som der kan tages hensyn til, bemærkes, at den kompetente myndighed ikke er berettiget til som grundlag for at drage de beviser i tvivl, som eksportøren har fremlagt i overensstemmelse med artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 615/98, at henholde sig til blotte antagelser eller mistanker om, at direktiv 91/628 ikke er blevet overholdt. En sådan fortolkning vil uvægerligt medføre, at forordningens artikel 5, stk. 2, fratages sin effektive virkning, og skabe retlig usikkerhed for eksportørerne vedrørende de betingelser, som kræves for udbetaling af eksportrestitutioner.

41 Den kompetente myndighed er derfor ifølge forordningens artikel 5, stk. 3, forpligtet til at basere sig på objektive og konkrete oplysninger vedrørende dyrenes velfærd, som godtgør, at de dokumenter, eksportøren har vedlagt sin ansøgning om eksportrestitutioner, ikke kan anses for tilstrækkeligt bevis for, at bestemmelserne i direktiv 91/628 er blevet overholdt ved transporten, idet eksportøren i givet fald har bevisbyrden for, at de oplysninger, som den kompetente myndighed påberåber sig til støtte for, at forordning nr. 615/98 og direktiv 91/628 ikke er blevet overholdt, er irrelevante (jf. analogt Fleisch-Winter-dommen, præmis 35).

42 Den kompetente myndighed er under alle omstændigheder forpligtet til at begrunde sin afgørelse og angive, hvorfor den er af den opfattelse, at de af eksportøren fremlagte beviser ikke giver grundlag for at antage, at bestemmelserne i direktiv 91/628 er blevet overholdt. Den kompetente myndighed er herved navnlig forpligtet til at foretage en objektiv vurdering af de fremlagte dokumenter og påvise, at det godtgøres af de omstændigheder, som kan udledes af de oplysninger, den kompetente myndighed påberåber sig, at den dokumentation, som er vedlagt ansøgningen om eksportrestitutioner, ikke beviser, at de relevante bestemmelser i direktiv 91/628 er blevet overholdt. En sådan begrundet afgørelse er navnlig nødvendig for eksportøren af hensyn til hans mulighed for at anlægge sag til prøvelse af det fuldstændige eller delvise afslag på hans ansøgning om eksportrestitutioner.

43 Det påhviler den forelæggende ret at efterprøve i hovedsagen, om skibet opfyldte kravene i direktiv 91/628 på tidspunktet for transporten af dyrene, navnlig henset til de dokumenter, som Viamex havde vedlagt sin ansøgning om eksportrestitutioner, og den negativliste, som er nævnt ovenfor i præmis 16, 21 og 25.

44 På grundlag af de foranstående betragtninger må det første og andet spørgsmål besvares med, at den kompetente myndighed trods de dokumenter, som eksportøren har fremlagt i overensstemmelse med forordningens artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 615/98, i medfør af forordningens artikel 5, stk. 3, kan skønne, at direktiv 91/628 ikke er blevet overholdt. Den kompetente myndighed kan dog kun drage denne konklusion på grundlag af de dokumenter, der er nævnt i artikel 5 i forordning nr. 615/98, og de rapporter vedrørende dyrenes sundhed, som er nævnt i samme forordnings artikel 4, eller på grundlag af andre objektive oplysninger af betydning for dyrenes velfærd, som rejser tvivl om de af eksportøren fremlagte dokumenter, idet denne i givet fald har bevisbyrden for, at de oplysninger, som den kompetente myndighed påberåber sig til støtte for, at direktiv 91/628 ikke er blevet overholdt, er irrelevante.

Det tredje spørgsmål

45 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den kompetente myndighed kan afslå at udbetale eksportrestitutioner i medfør af artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98, selv om der ikke foreligger nogen oplysninger, som gør det muligt konkret at fastslå, at de transporterede dyrs velfærd har lidt skade på grund af tilsidesættelsen af bestemmelserne i direktiv 91/628.

46 Herom bemærkes, at under hensyn til ordlyden af artikel 1 og artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98 samt denne forordnings formål, er det en betingelse for at udbetale eksportrestitutioner, at bestemmelserne i direktiv 91/628 om dyrs sundhed er overholdt (jf. dommen i sagen Viamex Agrar Handel og ZVK, præmis 37).

47 Endvidere fremgår det klart af ordlyden af artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98, således som generaladvokaten har angivet i punkt 44 i forslaget til afgørelse, at fællesskabslovgiver har gjort udbetalingen af eksportrestitutioner betinget af, at bestemmelserne i direktiv 91/628 er overholdt, uanset om det er fastslået, at dyrene konkret har lidt nogen skade under transporten.

48 Det fremgår således, at fællesskabslovgiver har antaget på grundlag af videnskabelige og veterinære undersøgelser samt vurderinger vedrørende anvendelsen af fællesskabslovgivningen på området for beskyttelse af dyr, at disses velfærd kan lide skade og ikke længere kan sikres, såfremt bestemmelserne i direktiv 91/628 om dyrs sundhed tilsidesættes.

49 En sådan opfattelse forekommer i øvrigt fuldt ud begrundet under hensyn til, at det ikke altid er muligt i praksis for den kompetente myndighed at fastslå, at dyrene konkret er blevet påført lidelser eller kommet til skade på grund af tilsidesættelsen af disse bestemmelser.

50 Under disse omstændigheder er den kompetente myndighed, når den fastslår, at et skib, navnlig i strid med punkt 17 i bilaget til direktiv 91/628, ikke har været udstyret således, at dyr kan transporteres uden at udsættes for skade eller unødvendige lidelser, berettiget til at afslå eksportrestitutioner.

51 Det tilkommer den kompetente myndighed at afgøre, om tilsidesættelse af en bestemmelse i direktiv 91/628 har betydning for dyrenes velfærd, om tilsidesættelsen i givet fald kan afhjælpes, og om den skal medføre, at eksportrestitutionen fortabes, nedsættes eller udbetales. Det tilkommer endvidere den kompetente myndighed at afgøre, om eksportrestitutionen skal nedsættes forholdsmæssigt i forhold til det antal dyr, som efter dens opfattelse kan være blevet påført lidelser på grund af tilsidesættelsen af direktiv 91/628, eller om restitutionen ikke skal udbetales under hensyn til, at tilsidesættelsen af en bestemmelse i direktivet uundgåeligt har påvirket alle dyrenes velfærd (jf. dommen i sagen Viamex Agrar Handel og ZVK, præmis 44).

52 Det tredje spørgsmål må herefter besvares med, at den kompetente myndighed i medfør af artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98 kan afslå at udbetale eksportrestitutionen på grund af tilsidesættelsen af bestemmelserne i direktiv 91/628 om dyrs sundhed, selv om der ikke foreligger nogen oplysninger, der gør det muligt at fastslå, at de transporterede dyrs velfærd konkret har lidt skade.

Sagens omkostninger

53 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

1) Den kompetente myndighed kan trods de dokumenter, som eksportøren har fremlagt i overensstemmelse med artikel 5, stk. 2, i Kommissionens forordning (EF) nr. 615/98 af 18. marts 1998 om særlige gennemførelsesbestemmelser for ordningen med eksportrestitutioner for så vidt angår kvægs velfærd under transport, i medfør af forordningens artikel 5, stk. 3, skønne, at Rådets direktiv 91/628/EØF af 19. november 1991 om beskyttelse af dyr under transport og om ændring af direktiv 90/425/EØF og 91/496/EØF, som ændret ved Rådets direktiv 95/29/EF af 29. juni 1995, ikke er blevet overholdt. Den kompetente myndighed kan dog kun drage denne konklusion på grundlag af de dokumenter, der er nævnt i artikel 5 i forordning nr. 615/98, og de rapporter vedrørende dyrenes sundhed, som er nævnt i samme forordnings artikel 4, eller på grundlag af andre objektive oplysninger af betydning for dyrenes velfærd, som rejser tvivl om de af eksportøren fremlagte dokumenter, idet denne i givet fald har bevisbyrden for, at de oplysninger, som den kompetente myndighed påberåber sig til støtte for, at direktiv 91/628, som ændret ved direktiv 95/29, ikke er blevet overholdt, er irrelevante.

2) Den kompetente myndighed kan i medfør af artikel 5, stk. 3, i forordning nr. 615/98 afslå at udbetale eksportrestitutionen på grund af tilsidesættelsen af bestemmelserne i direktiv 91/628 om dyrs sundhed, som ændret ved direktiv 95/29, selv om der ikke foreligger oplysninger, der gør det muligt at fastslå, at de transporterede dyrs velfærd konkret har lidt skade.

Underskrifter